

LEERDOELEN

NA DEZE LES KUN JE

- het grensgebied beschrijven tussen Mexico en de Verenigde Staten (VS)
- benoemen wie er een rol spelen bij de handel in drugs
- drie mensenrechtenschendingen noemen bij de handel van drugs

De lesbrief is geschikt voor de vakken Aardrijkskunde en Mens en Maatschappij en komt het best tot zijn recht in 4 vmbo. Er is ook een *online leerpad* bij de film: www.spons.nl/moviesthatmatter

OPDRACHTEN

VOORAFGAAND AAN DE FILM

1. Schrijf de eerste vijf woorden die bij je opkomen als je aan het grensgebied tussen Mexico en de VS denkt.

Het is belangrijk dat de leerling spontaan reageert. Wat is de beeldvorming over dit gebied voor de film?

Muur, Midden-Amerika, tegenstellingen, cultuurverschillen, migratiestromen, vluchtelingen, grenscontroles, werkgelegenheid aan de grens (voor havo/vwo: maquiladoras), woestijn, drugs, etc.

Later kunnen de woorden worden gecategoriseerd in ruimtelijke kenmerken: woestijn, vlaktes, rivier. bevolkingsgroei: hoge natuurlijke bevolkingsgroei in Mexicaanse grensregio. bevolkingsdichtheid: relatief dun bevolkt. Cultuur (taal, godsdienst): Spaans, katholiek, evangelisch. economie: grote verschillen in inkomen, koopkracht en bnp tussen Mexico en VS, arm en rijk. voorzieningen (onderwijs, gezondheidszorg, water): grote verschillen in woonomstandigheden en voorzieningen tussen Mexico en VS.

2. De film gaat over cocaïnesmokkel. Waarom wordt er in dit gebied veel cocaïne gesmokkeld?

- 1. Mexico is een doorvoerland. In de handel van drugs is Mexico geen beginpunt, maar ook geen eindpunt. In de VS is er een grote vraag naar cocaïne en vanuit Colombia, Peru of Bolivia wordt de cocaïne via Mexico daarheen vervoerd.*
- 2. Door de uitgestrekte woestijnvlaktes tussen Mexico en de VS is de drugssmokkel moeilijk te controleren.*
- 3. De politie in Mexico heeft de drugshandelaren/bendes niet onder controle.*

3. Lees de filmbeschrijving. Wat denk je dat er gaat gebeuren in de film?

Het is belangrijk dat de leerlingen zich betrokken voelen bij de film; het verhaal. Door vragen te stellen voordat de film begint, zijn leerlingen meer betrokken bij het verhaal. Ook de film halverwege stopzetten en de leerlingen verder laten voorspellen is een goede manier om de leerlingen actief te laten kijken. Welke signalen zien ze in de film, wat denk je dat de filmmaker wil vertellen over dit onderwerp?

TIJDENS DE FILM

4. De filmmaker laat bovenstaande scène zien; wat wil hij in deze scène vertellen over de leefomstandigheden van Manny?

Manny woont met zijn moeder in een huis in Tijuana, in Mexico. Ze zijn arm en zijn moeder ligt ziek op bed. Ze hebben geen geld voor medicijnen. De medicijnen lijken niet te worden vergoed door een verzekering. Waarschijnlijk kan de moeder door haar ziekte niet werken. Het is de vraag of mensen een ziektewet kunnen aanvragen in Mexico. Het gaat er dus om dat de sociale voorzieningen in Mexico waarschijnlijk anders zijn dan in Nederland.

DOCENTENHANDLEIDING

LA CARNADA

Josh Soskin / 2014 / 13 min / fictie

5. **Manny maakt een heftige keuze. Zou hij deze ook hebben gemaakt als hij in Nederland had gewoond?**

De vraag doelt op de keuze die Manny maakt om drugs te gaan smokkelen. Hij maakt deze keuze omdat hij geld nodig heeft voor zijn zieke moeder. In Nederland zou deze keuze anders zijn geweest omdat Nederland het stelsel van sociale zekerheid hanteert. Hierin hebben werknemers bij ziekte recht op doorbetaling van loon. Daarnaast is medicijngebruik verzekerd in Nederland (verplichte zorgverzekering).

TIP: Zou hij überhaupt wel voor deze keuze komen te staan in Nederland?

6. **Is het doel van de drugsmokkelaar behaald? En is het doel van Manny behaald? Hoe zag je dat terug?**

Drugsmokkelaar: Ja, toen Manny zijn pistool voor noodgevallen afvuurde trok dit de aandacht van de Amerikaanse grenscontrole. Op dit moment liepen er ongeveer 10 drugskoeriers met rugzakken en pakketten de grens over.

Manny: De Amerikaanse grenscontrole neemt de uitgedroogde, bewusteloze Manny mee waarna hij waarschijnlijk verzorgd wordt. Het doel van Manny om geld te ontvangen is niet behaald.

*TIP: De titel van de film **La Carnada** betekent lokaas.*

NA AFLOOP VAN DE FILM

Indien leerlingen een atlas (of internet) in de klas tot hun beschikking hebben, kunt u deze opdrachten laten maken met behulp van een atlas.

7. **De filmmaker heeft gekozen de film vanuit het perspectief van Manny te vertellen. Welk perspectief kiezen de meeste makers als zij een film over drugshandel maken?**

Manny is het slachtoffer. Veel films (als de Netflix serie Narcos, de klassieker Scarface, etc) vertellen vanuit het perspectief van de handelaren. De gevolgen van de handelingen van handelaren komen in deze films veel minder aan bod. TIP: Waarop zouden makers deze keuze baseren? Denk aan spanning/sensatie in een film.

8. **Beschrijf het grensgebied dat te zien is in de film. Is het een natuurlijke of kunstmatige grens, een open of gesloten en waar zie je dat aan?**

Een natuurlijke grens is een grens die door de natuur is aangegeven. Hierbij kun je denken aan een grenslijn van een rivier of bergen. Een kunstmatige grens is gemaakt door mensen. De grens tussen Mexico en de VS is zowel natuurlijk als kunstmatig en loopt van de Grote Oceaan tot de Golf van Mexico en heeft een lengte van ongeveer 3326 kilometer. Daarvan is 1200 kilometer een grens van een muur of hek. Aan de oostkant heeft Mexico een 2000 km natuurlijke grens door een lange rivier: de Rio Grande (Rio Bravo, in het Mexicaans). Verder bestaat de grens nog uit uitgestrekte woestijnvlaktes. De grens is gesloten op de gebieden waar muren of hekken staan en de gebieden waar de Amerikaanse grenspolitie strenge controles uitvoert. De grens is dus niet geheel gesloten omdat er ook plekken zijn waar geen duidelijk kenmerk van een grens te zien is, denk aan het woestijngebied.

9. Noem drie verschillen tussen de VS en Mexico.

TIP: Maak een tabel waarin verschillende factoren aanbod komen.

Factoren	VS	MEXICO
Economische factoren	BNP per hoofd: 52.800 \$ USD Hoge inkomens, meer koopkracht, minder armoede	BNP per hoofd: 15.600 \$ USD Lage inkomens, minder koopkracht, meer armoede
Demografische factoren	Levensverwachting: 78 jaar 319 miljoen inwoners Lage bevolkingsgroei	Levensverwachting: 75 jaar 122 miljoen inwoners Hoge natuurlijke bevolkingsgroei
Sociaal-culturele factoren	Katholiek/protestants Amerikaans/Engels Westers (voormalig Engelse kolonie)	Katholiek Spaans Latijns-Amerikaans (voormalig Spaanse kolonie)

Belangrijk: De verschillen aan de grens zijn juist minder zichtbaar. Hier ontstaat er een mengcultuur. Zo is de Mexicaanse regio aan de grens welvarender dan de rest van Mexico. Het grensgebied aan de VS is juist minder rijk dan de rest van de VS. Mexicanen worden door de Amerikaanse cultuur beïnvloed, maar bewaken toch hun Mexicaanse identiteit in de VS. Ook wordt er veel Spaans gesproken in de grensstreek van de VS.

10. Welke producten/diensten importeert de VS uit Mexico? Noem er minimaal drie.

Ruwe aardolie, computer-/machineonderdelen, voertuigen en voedsel (mais, tomaat, chilipepers, exotische vruchten), personeel (veel huishoudelijk). Havo/vwo: denk ook aan de maquiladoras in het grensgebied van Mexico. Minder zichtbare importproducten/diensten: drugs (met name cocaïne), mensen (illegaal), militairen (green card warriors- illegale Mexicanen die een green card krijgen na dienstplicht).

11. Een actor is een persoon of groep die betrokken is bij een maatschappelijk probleem. Welke actoren zijn betrokkenen bij de handel in drugs?

Boeren, laboratoria/fabriekseigenaren, drugshandelaren, drugskoeriers, consument en politie/autoriteiten.

12. Welke actor heeft volgens jou de meeste macht?

De drugshandelaar heeft het meeste macht. Het doel van de vraag is in te zien dat de harde aanpak van drugs het meest effectief zou zijn als de drugshandelaren worden verzwakt. Nu vallen de slachtoffers meer bij de mensen die niet veel te maken hebben met de handel zelf, namelijk de boeren en de consumenten.

Je zou ook kunnen zeggen dat elke actor op een bepaalde manier invloed kan uitoefenen op de handel. Zo kunnen autoriteiten besluiten om een repressief (streng) beleid te voeren omtrent drugs, om de rest van de bevolking af te schrikken, of om juist meer voorlichting aan consumenten te geven. De consument zou kunnen stoppen met het gebruik en de boer zou kunnen stoppen met de productie. Deze (on)mogelijkheden komen duidelijk aan bod in de korte film en lesbrief **War on Drugo** (zie achterzijde).

13. De handel van cocaïne is in een productieketen te plaatsen. Een productieketen is een overzicht van stappen die een product doormaakt totdat het bij de consument is. Noem vijf stappen.

1. Op plantages worden de bladeren van cocaplanten geplukt.
2. De bladeren worden geplet en er worden stoffen toegevoegd in een laboratorium; de cocaïne ontstaat.
3. De pakketten worden verspreid door drugshandelaren en over de grens gesmokkeld.
4. De cocaïne komt terecht bij straatverkopers.
5. De cocaïne gaat naar de consument.

TIP: U kunt terugkoppelen naar vraag 12 over welke actor de meeste macht heeft. Bij welke stap komt deze actor naar voren? U kunt de leerlingen ook vragen een ander product in een productieketen te plaatsen. Bijvoorbeeld koffie.

14. Cocaïne is in *het productieland* (Colombia); in *de doorvoerlanden* (Midden-Amerika) en in *het afzetgebied* (de VS) verboden. Bedenk voor elk land een negatief en een positieve effect van het verbod op cocaïne.

Land	Positieve effecten	Negatieve effecten
De Verenigde Staten	De overheid laat middels een verbod weten dat cocaïne een schadelijke stof is en verslavend is - op deze manier zal een meerderheid van de bevolking zich niet willen inlaten met het product (om gezondheidsredenen en angst voor straf). Door een verbod op cocaïne stijgen de prijzen en zal het product minder worden gebruikt. Een verbod levert werkgelegenheid in het bedrijfsleven, de gezondheidszorg, de hulpverlening en bij politie en justitie.	De negatieve <i>externe</i> effecten van het drugsgebruik worden door een verbod versterkt . Denk aan: diefstallen en prostitutie om aan geld te komen, moord bij de strijd om het markt-aandeel, ontwrichting van politie en justitie , verruwing van het politieoptreden tegen burgers, gevoel van onveiligheid bij burgers, overlast, verspreiding van ziektes, ontbreken van kwaliteitscontrole met als gevolg vergiftiging en overdoses. De overheid mist aanzienlijke opbrengsten in de sfeer van omzetbelasting, accijnzen, inkomstenbelasting en vennootschapsbelasting.
Mexico/ Midden-Amerika	Als het een legaal product betrof zou Mexico geen doorvoerland zijn, omdat het dan rechtstreeks van Colombia naar de VS zou worden vervoerd. Het verbod creëert dus werkgelegenheid en inkomsten voor bewoners van Midden-Amerika.	Grote macht van drugshandelaren , veel geweld, veel bendeoorlogen. Dure handhaving voor politie en justitieel apparaat. Corruptie bij politie en justitieel apparaat.
Colombia	Door een verbod stijgt de marktwaarde van cocaïne en waarschijnlijk ook de grondprijs. Het is lucratiever voor boeren om cocaïne (een illegaal product) te verbouwen dan koffie (een legaal product).	De opbrengst van cocaïnehandel financiert de FARC in Colombia (en de bijbehorende burgeroorlog); ook brengt de cocaïne teelt aanzienlijke schade toe aan de Colombiaanse regenwouden .

15. Noem drie redenen waarom productie, handel en bezit van drugs moeilijk te handhaven zijn.

Productie: de productie vindt plaats in de bergen van Colombia, Ecuador en Peru. In gebieden is controle erg lastig vanwege de ligging.

Handel: Mexico heeft een zwakke overheid die niet optimaal in staat is om de handel te controleren. Het uitgestrekte woestijngebied is ook moeilijk te controleren voor de politie.

Bezit: het gebruik van cocaïne is groot. Bijna 20 miljoen Amerikanen gebruiken regelmatig drugs: er worden jaarlijks 1,1 miljoen Amerikanen aangehouden op verdenking van drugsdelicten.

FILM

16. 'Poor Mexico, so far from God and so close to the United States'. Waarom laat de filmmaker deze uitspraak zien aan het begin van de film?

Met deze uitspraak (van Porfirio Diaz (1830-1915), oud-president van Mexico) wil de maker waarschijnlijk zeggen dat de problemen van Mexico veel te maken hebben met het buurland: de Verenigde Staten. Je zou ook nog kunnen denken aan het 'so far from God': drugsgebruik en drugshandel associeert men in het algemeen niet met religie.

MENSENRECHTEN

17. Bij de handel in drugs worden er mensenrechten geschonden. Noem drie mensenrechtenschendingen.

Eigen antwoord, bijvoorbeeld: martelen verboden, recht op vakbond, recht op veiligheid, eerlijk proces. Welke mensenrechten vinden de leerlingen belangrijk? Welke hebben met drugs te maken en welke met het verbod op drugs? De leerlingen zouden ook kunnen nadenken over mensenrechtenschendingen bij de handel in legale producten (bijvoorbeeld katoen, cacao, koffie, coltan, etc).

GASTLESSEN

De Belangenvereniging Druggebruikers MDHG biedt gastlessen aan voor het voortgezet onderwijs. Gebruikers of ex-gebruikers van heroïne, basecoke of andere middelen vertellen over hun leven, waarbij veelal sprake is geweest van dakloosheid, in aanraking komen met politie en justitie et cetera. De leden van de MDHG zijn getraind om voorlichtingen geven en zijn openhartig over vrijwel alles, zonder direct belerend te worden. Leerlingen mogen dus alles vragen wat ze willen. Een standaard gastles duurt circa 50 minuten en kan zowel op school als op het kantoor in Amsterdam plaatsvinden. Voor meer informatie of specifieke wensen kunt u contact opnemen via info@mdhg.nl of 020-6244775

REDACTIE

Auteur Lisa van Gerwen
Eindredactie Margreet Cornelius
Vormgeving Jette Malow

Daarnaast gaven diverse docenten Aardrijkskunde, een lerarenopleider Aardrijkskunde en diverse inhoudelijke experts tips en commentaar. Ook dachten Leonie Hoeboer en Roos Wever van het team Movies that Matter Educatie mee aan deze lesbrief. Aan allen veel dank.

Opmerkingen, suggesties en verbeteringen zijn altijd welkom.

Movies that Matter Educatie
Keizersgracht 177
1015 DR Amsterdam

www.moviesthatmatter.nl/educatie
020 7733624
educatie@moviesthatmatter.nl

WAR ON DRUGO

Gabriel Norbega/ animatie/ 4 min

Een animatiefilm die het verhaal over de drugsoorlog in sprookjesvorm vertelt. Drugs wordt in het sprookje afgebeeld als een draak, genaamd Drugo. Burgers gaan graag met Drugo om, wat tot gevolg heeft dat zij hun gezin verwaarlozen. De koning verbant Drugo en verbiedt burgers om met hem om te gaan. Maar dit werkt niet...

HAIDUC

Annelies Kruk/ documentaire/ 20 min

Zeven jaar oud was de Roemeense Nicu toen hij van huis wegliep. Nicu's vluchtte voor het leven met een dronken vader die hem sloeg. Zijn nieuwe huis werd een riooltunnel bij het station van Boekarest, waar hij de bijnaam Haiduc (gangster) kreeg en tussen de vele andere daklozen al snel in aanraking kwam met drugs.

LA JAULA DE ORO

Diego Quemada/ fictie/ 102 min

Prachtige, ingetogen én avontuurlijke roadmovie over de gevaarlijke 'tiener-toer' van Juan, Sara en Samuel. Nog maar 15 lentjes oud reizen ze zonder papieren van Guatemala via Mexico naar het beloofde land, Amerika. Ondanks hun verschillen delen ze de wens zich te laven aan de rijkdommen van de Stad der Engelen: Los Angeles.

TAMBIÉN LA LLUVIA

Icíar Bollaín/ fictie/ 104 min

De idealistische filmmaker Sebastián (Gael García-Bernal) reist naar Cochabamba, Bolivia om een film te maken over de verovering van Amerika door Columbus. Tijdens het filmen lopen de spanningen vanwege de Boliviaanse watercrisis hoog op. In de gelaagde speelfilm También la Lluvia lopen verleden en heden, fictie en realiteit door elkaar.

TRASH

Stephen Daldry/ fictie/ 113 min

Trash is een aangrijpende thriller over twee jongens, Rafael en Gardo, die vuilnis sorteren in de sloppenwijken van Rio de Janeiro. Wanneer ze een portemonnee vinden tussen het afval realiseren ze zich niet wat de gevolgen hiervan zijn. Op het moment dat de politie langskomt en een enorm hoge beloning uitlooft, begrijpen ze dat er meer aan de hand is...

